

Literatura adulta

MIQUEL MARTÍN

En els darrers anys, la nostra literatura ha donat dues grans novel·les sobre la mort: una és *Un home de paraula*, d'Imma Monsó, i l'altra, *Els nois*, de Toni Sala. Són dues obres ben diferents pel que fa a estructura, contingut i fins i tot intencions. Tanmateix, comparteixen el tractament de la mort com a tema central i, sobretot, un impecable ús de la llengua, una mena de condensació lingüística i conceptual que les torna potents i demolidores fins a sacsejar el lector.

Els nois és una novel·la estructurada en quatre relats, de lectura àgil, d'una densitat latent, que va creixent amb lleugeresa, com una alenada, però que va deixant pòsit i fa que la perplexitat, el desassossec o l'angoixa es vagin alternant. Per tot plegat, esdevé una novel·la

de digestió lenta, a la qual tornes encara que no ho vulguis, perquè has d'anar assimilant les seves reflexions i revelacions. Toni Sala ja havia fet un salt considerable en aquesta mateixa direcció a *El cotxe* i, sobretot, a *Provisionalitat*. Ara, a més, és capaç d'exposar amb acurada cruesa la banalització de la mort (física, moral i espiritual) i, de retop, de la vida: «S'entra al món adult per la porta de la mort, per l'assumpció dels misteris, dels més senzills i fantàstics, la vida i la mort». De vegades a través del fatalisme o la resignació, d'altres vegades des d'un nihilisme brutal i esmolat, *Els nois* ens planteja els interrogants més radicals de l'existència, com ho faria la mateixa filosofia.

De rerefons, un país poruc que ara es veu valent i en fa ostentació, un paisatge desolat i uns personatges vençuts, uns bancs depredadors, una realitat virtual i fugissera i una terra gelosa que arrossega totes les ambicions... Elements que reforcen les moltes morts que vivim al llarg de la vida i accentuen la indefensió i el desconcert davant dels altres i davant del món.

SALA, Toni

Els nois

L'altra editorial
Barcelona, 2014.
179 p.

En resum, una novel·la que concentra tota la maduresa narrativa de Toni Sala i tota la saviesa adquirida en llibres anteriors: «Ser adult és acceptar la mort, acollir-la a dintre com un càncer, morir-se».

COSTA, Lluís

Cuba i el catalanisme: entre l'autonomia i la independència

Rafael Dalmau Editor
Barcelona, 2014. 95 p.

la identitat nacional a Cuba al llarg del segle XIX i repassar el paper dels catalans a l'illa, l'autor dedica un capítol a l'aportació ideològica i política de Pi i Margall. Sis dies abans de morir, el 23 de novembre de 1901, el líder republicà va publicar un article en què deia que la demanda d'autonomia podia convertir-se en una reclamació d'independència: «*La pérdida de nuestras últimas colonias nos ha hecho ver cómo pasan a ser posibles cosas que ayer no lo eran*».

Costa també destaca la radicalització de la premsa catalana a Cuba després de la pèrdua de les colònies d'ultramar. *Fora grillons!* i *Prou!* són dues de les publicacions, de noms prou eloqüents, que sorgeixen en aquella època. Fins i tot la premsa cubana alerta, el 1919, que la política centralista i immobiliària del Govern espanyol podria portar «*consecuencias parecidas a las que a nuestra antigua metrópoli acarreó el problema de la autonomía colonial*».